

Dokument nr. 8:57

(2002-2003)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, Kenneth Svendsen og Per Sandberg

Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, Kenneth Svendsen og Per Sandberg om å iverksette et prøveprosjekt for utprøving av elektronisk merking av kjøretøy for å effektivisere og modernisere politiets kontrollrutiner

Til Stortinget

BAKGRUNN

Forslaget har sin bakgrunn i de erfaringer politi- og tolletat har gjort i forhold til kontroll av kjøretøy ved utekontroll i felten eller på grenseovergang. I den sammenhengen har Midt-Norge Verdisikring utviklet et merkesystem, kalt MicroMark. Systemet bygger på erfaringer fra operativ kontrolltjeneste i politiet og gründerens yrkesmessige erfaring som operativ polititjenestemann i over 20 år. Det teknologiske er utarbeidet i samarbeid med Q-Free ASA (tidligere Microdesign) i Trondheim siden 1996.

Q-Free er mest kjent for sin Køfribrikke. MicroMark bygger på den samme teknologien som Køfribrikken. KØFRI-systemet er et betalingsmiddel hvor avlesinger og kontroll foregår i fart og på forholdsvis lang avstand som et automatisk trafikkontrollsystem. MicroMark, derimot, er kun et hjelpemiddel til politi- og tolletat i de tilfeller der kjøretøy er stanset, for lettere å kunne kontrollere de data som er samlet om kjøretøyet i politiets og Veidirektoratets databaser. MicroMark representerer i så måte en videreføring av dagens skiltplater, og skal være et elektronisk hjelpemiddel for politiet i kontrollsituasjoner.

Politi- og tolletat vil ikke legge om sine kontrollrutiner ved bruk av MicroMark. Kjøretøy blir stanset og kontrollert på tradisjonell måte. MicroMark gir ikke anledning til et automatisk trafikkontrollsystem,

men er et effektivt hjelpemiddel som ivaretar personvernet i sin kontrollutførelse og systemutvikling.

Justisdepartementet ga i 2000 Midt-Norge Verdisikring klarsignal til å starte et pilotprosjekt for å finne ut i hvilken grad et elektronisk merkesystem kunne være et godt hjelpemiddel for politiet.

MicroMark vil være et hjelpemiddel for å få bedre tilgang på informasjonskvalitet på de opplysningene som politiet har tilgang på ved sin kontrollvirksomhet.

Under kontroll av kjøretøy foretatt av politi- og tolletaten er det tre sentrale register som fungerer som såkalte sannhetsvitner for kontrollerende myndigheter. Dette er:

- AUTOSYS: Veidirektoratets database for kjøretøy og førerkort.
- ELYS: Politiets etterlysningsregister for kjøretøy, personer og båter.
- SIS-registeret: Schengenlandenes etterlysningsregister for kjøretøy, personer, våpen og gods, i Norge nevnt som N-SIS.

Politi- og tolletat bruker i dag store ressurser på tidkrevende rutinekontroller av kjøretøy. Politiets instruks for utekontroll av kjøretøy i GP 4027 punkt 04.9 sier at politimann/kvinne rutinemessig bør kontrollere om det foreligger avskiltingsbegjæring eller etterlysning av kjøretøyet. Under kontroll av kjøretøy må man sjekke i nevnte systemer for å få svar på stjåletmelding eller avskiltingsbegjæring. Denne kontrollen foregår via radiosamband eller mobiltelefon til en operatør på operasjonssentralen i politidistriktet. Tolletaten har kun tilgang til sannhetsvitne AUTOSYS og må ved ønske eller behov ringe politiet for opplysninger om eventuell tyverimelding på kjø-

retøy. MicroMark erstatter denne kommunikasjonen elektronisk og helautomatisk ved hjelp av en elektronisk brikke og en leserenhet.

HVA ER MICROMARK?

MicroMark vil være en databank som et elektronisk ELYS hvor kjøretøy med begjæring eller tyverimelding settes i et svartelistesystem.

Veidirektoratet sender hvert år oblater til over 2,25 mill. kroner merkepliktige kjøretøy her i landet. Dette koster hvert år over 12 mill. kroner som i hovedsak er porto- og produksjonskostnader. Ved bruk av MicroMark vil det bli utstedt engangsoblater med ubegrenset levetid. Databrikken er død og uten batteridrift, men vil våkne når den blir tilført et bestemt radiosignal. MicroMark vil være inntjent i løpet av en 4-5 årsperiode og redusere den øvrige ressursbruken.

Det finnes i dag ifølge Veidirektoratet andre grupper av kjøretøy med et merkebehov. Dette er 115 000 mopeder, 80 000 motorsykler, 133 000 caravaner og 47 000 snøscootere. Totalt nesten 400 000 enheter (1999-tall). Dette er løssøregjenstander som ofte stjeles for videresalg eller slaktes og selges i deler. Forsikringsbransjen betaler hvert år ut forsikringspremie for flere hundre mill. kroner til nevnte markedssegmenter. Iverksettelse av et prøveprosjekt med MicroMark vil være et vesentlig bidrag for å kunne teste og prøve ut ressursbesparende rutiner innenfor toll- og politietat.

Merkesystemet kan brukes i kombinasjon som et hjelpemiddel til politi- og tolletat til andre bruksområder som elektroniske pass, elektroniske førerkort, elektronisk legitimasjon eller skjult merking av verdigjenstander som antikviteter, båter, båtmotorer, IT-utstyr mv.

MicroMark består av databrikker, elektroniske lesere, en sentral databank og et operativt nettverkssystem. Databanken mottar opplysninger fra politiet og Vegdirektoratet om kjøretøy som skal svartelistes og friskmeldes i systemet. Disse opplysningene sendes til avleserne via nettverket og oppdateres en eller flere ganger pr. døgn. Avleseren kommuniserer via radiosignal med den elektroniske engangsbrikken. Brikken har et ID-nummer som blir sjekket opp mot svartelistene. Brikkens ID-nummer er kryptert i datasystemet slik at dens originale nummer blir omgjort til en annen lesekode i databasen. Dette for å sikre systemet mot misbruk og omprogrammering av brikker. Hvert kjøretøy har sitt eget personlige nummer i brikken. Terminalen gir også svar fra svartelistesystemet ved manuell inntasting av kjøretøyets registreringsnummer på terminalens tastatur.

Dagens oblater fra Vegdirektoratet skal bekrefte at kjøretøyet tilfredsstiller følgende krav i henhold til norsk veitrafikklovgivning:

1. At kjøretøyet er forsikret
2. At omregistreringsavgift er betalt ved eierskifte
3. At kjøretøyet er teknisk godkjent (EU-kontroll)
4. At årsavgiften er betalt

Norsk politi kontrollerer årlig 1,5-2 mill. førere av kjøretøy. Politiets forskrift om kontroll sier at det fortrinnsvis bør kontrolleres om kjøretøyet er stjålet eller om det foreligger avskiltingsbegjæring.

Dette innebærer at norsk politi hvert år må foreta 1,5-2 mill. forespørsler til sine operasjonssentraler hvis de skal forsikre seg om at det ikke er begjæring eller tyverimelding på kjøretøyene. I mindre distrikter og lokale steder er det ofte slik at polititjenestemann/kvinne har en viss kjennskap til førere og kjøretøy på grunn av sin lokalkunnskap. Men i sentrale strøk og på grenseoverganger er dette en utfordring da kontrollerende myndighet i utgangspunktet ikke kjenner fører eller kjøretøy fra før. I slike tilfeller er det nødvendig å foreta søk i ELYS for å se om kjøretøyer er registrert. Hver forespørsel til operasjonssentralen foregår i dag som regel ved oppkall via radiosamband. Patruljene oppgir sitt kallesignal, og retter spørsmål til operatøren om relevante opplysninger om det kjøretøyet eller den føreren de ønsker å kontrollere. Operatøren må taste inn kjøretøyets registreringsnummer, eventuelt førers navn og fødselsnummer opp mot et datasystem og muntlig gi tilbakemeldinger om funn i databasene.

Vanligvis må operatøren inn og ut av flere databaser før han har sjekket kjøretøyet og føreren. I enkelte anledninger er det mulig å foreta et fellessøk eller såkalt agentsøk mot flere register på samme søk. Politiets operatørsystem (PO) gir pr. dags dato ikke mulighet til såkalt agentsøk mot Vegdirektoratets AUTOSYS i sammenkobling mot politiets egne register. Politiet og tolletaten har manuell tilgang til Vegdirektoratets AUTOSYS ved andre datatilganger.

Undersøkelsene og jobben på operasjonssentralene krever menneskelige ressurser samtidig med at tjenestemannen ute må vente på svaret sammen med bilføreren. Erfaringsvis vil en kontroll mot AUTOSYS og ELSYS ta minst 2 minutter. Dette forbruker 2 minutter tid inne og 2 minutter tid ute. Bruk av Schengensystemet vil trolig forbruke samme ressurs pr. oppslag. I forhold til forskriftsmessige kontrolloppgaver vil dette gi et forbruk på mellom 50-100 årsverk hvert år. Kontroll av 1,6 mill. kjøretøy vil forbruke 106 660 timeverk eller nærmere 60 årsverk etter ovenstående kalkyle.

Fra 2001 gikk norsk politi inn i Schengensamarbeidet med andre nordiske og europeiske land. Formålet med datasystemet i Schengen International System i henhold til Schengenkonvensjonens artikkel 93 er at politiet i Schengenlandene skal gis mulighet til en automatisert søking i innmeldte opplysning

ger om personer og gjenstander. Dette til bruk for grensekontroll, etterforskning og andre opplysninger.

MicroMark vil gjøre det mulig å foreta automatiserte søk i Schengensystemet ved bruk av elektronisk brikketeknologi.

FORSØKSPROSJEKTET

Et forsøksprosjekt med MicroMark vil bygge på at det blir sendt ut en elektronisk brikke/oblat til 350 000 kjøretøy. Brikken plasseres på innsiden av bakruta. Hver brikke vil i pilotprosjektet koste ca. kr 30,- pr. stk. Hver oblat (selve merket med lim) kr 7,- pr. stk. Det tas høyde for å merke 350 000 kjøretøyer. Samlede brikkekostnader vil være 10,5 mill. kroner, mens oblatkostnadene vil være 2,4 mill. kroner. Inkludert Q-Free sine beregninger på utvikling av avleser, oppbygging av database og nettverkssystem er den totale kostnadsrammen på pilotprosjektet 21 mill. kroner. Dette vil gi elektroniske oblater til 350 000 norske kjøretøy.

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) har signalisert at de er villig til å vurdere å dekke 1/3 av kostnadene til pilotprosjektet i form av en OFU-kontrakt (offentlig forsknings- og utviklingskontrakt)

Uavhengig av om kjøretøy får tilsendt elektronisk oblat eller ikke, vil det være med i pilotprosjektet da det er mulig å foreta manuelt søk på alle kjøretøy sine registreringsnummer via tastaturet på avleserenhe-

ten. Avleserne vil hele tiden få oppdaterte svartelister rettet mot elektronisk nummer og registreringsnummer.

Politireform 2000 tar høyde for at flere politifolk skal ut i gata og bli synlig for publikum. Derfor er det viktig å skape motivasjonsfaktorer som kan være med på å oppfylle reformens intensjoner. En modernisering og kvalitetsheving på informasjonstilgangen vil gjøre hverdagen og arbeidsutførelsen enklere for politiet. Operasjonssentralene vil også spare personalressurser som dermed kan brukes på andre gjøremål. Samtidig vil politiet stå bedre rustet i kampen mot organisert kriminalitet.

MicroMark vil være ressursbesparende, samfunnsøkonomisk, bedre rettssikkerheten samt modernisere offentlig sektor.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere et prøveprosjekt for utprøving av elektronisk merking av kjøretøy for å effektivisere og modernisere politiets kontrollrutiner, basert på systemet MicroMark. Regjeringen bes om å gi tilbakemelding til Stortinget for iverksettelse i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003.

4. februar 2003